

დროება

გამოდის ყოველ დღე ორშაბათს გარდა.

წელიწადში 12 ნომერი

სტრუქტურა რვა კაპ. განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვ. ენებზე.
თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქციის განაწესებულს და შეამოწმებს დასაბამად გამოცხადებულ წერილებს; დაუბეჭდველ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბეჭდვს ავტორს.

წელიწადში 12 ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი

რედაქცია

სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, პირველ კლასიკურ გიმნაზიის უკან.
სკელის-პლაწკრა, მიიღება თბილისში «დროებისა» რედაქციაში, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: ВЪ Тиф. листъ, въ редакцію «Дროება»
«დროებისა» ფასი
მთელის წლისა... 9 მან. სამის თვისა... 3 მან.
ექვსის თვისა... 5 მან. ერთის თვისა... 1 მან.

«დროება» თითო ნომრებით იყიდება თბილისს გარდა:

- ქუთაისში—ჭილაძის წიგნის მაღაზიაში,
- ბათუმში—პლიბეგოვის მაღაზიაში,
- ზღვის პორტზე,
- ბორში—საზოგადოების წევრში,
- ხაშურში—რკინი-გზის ბუჩქთაში—ძნელადესთან.

მიხილ ძაიხოსროს-ძის უიჯიანს

ჭსურს აძლიოს გაცვეთილები ქართული ენისა, ლიტერატურისა და ისტორიისა და აგრეთვე გიმნაზიის კურსიდან მატემატიკისა და ფიზიკა—ქიმიისა. (3—1)

«მეშუკე»—გვირი «მოსკოვის უწყებებისა».

თბილისი, 24 იანვარი.

შოველს ქვეყანაში და ყოველს დროს მოიპოვება ისეთი დასი, რომელსაც თავის ელად მიიჩნია გზაზე გარდაელობს ყოველს კეთილს საქმეს, აზრს და პატიოსანს ლტოლვილებს. ამ გვარი დასი ყოველთვის დიდს ზიანსა და ენებას აყენებს იმათ, ვის შორისაც იგი მოქმედობს. მომავალი სასტიკად სჯის ხსენებული დასის მოქმედებას და მნიშვნელობას, მაგრამ ამით თანამედროვეთ საქმე არ უადვილდება.

ამ გვარს დასა ეხედვით ჩვენ რუსეთის მწერლობაშიაც, რომლის ერთი ნაწილი კარგა ხანია, რაც ებრძვის ყოველს კეთილს დაწყებულებასა და აზრსა.

საზოგადოდ რუსეთის მწერლობის, მეტადრე დაწინაურებულის ნაწილის, მდგომარეობა ისეთს სურათს წარმოადგენს, რომელიც სრულიადაც სანატრელი არ არის მწერლობის კეთილმოსაზრე ნაწილისათვის. აი, ამ გვარს საზარელს დროს ფრთას ისხამს სინილის-მესყიდული, გრძობა-დაბნული და გონება-გაცვეთილი მწერლობა, რომელიც ისე არაფერს არ შეეხება, რომ ჩირქი არ წასცხვას მას და ხელის მიკარებით არ წაბილწოს ყოველივე ისა, რაცა შეადგენს წმიდათა წმიდას სინილისიერი და პატიოსანი ადამიანისათვის; ეს მწერლობა მით უფრო გათამამებული და მხნეა, რაოდენადაც მეორე ნაწილი მწერლობისა ფრთა შეკვეცილია, რაც საზოგადო აზრი მიძინებული და დაგრძობილია; ისა სარგებლობს ამ გვარის გარემოებითა და სდევნის თავის მოწინააღმდეგე ფხიზელს აზრსა. როგორც ყოველივე ქვემძრომი და წყედი-ადის მოყვარე, იგი გამოჰყოფს თავს სიბნელისა და საზოგადო დაუძლეობის ქამსა და მაშინ საქვეყნოდ ლაღდება იმას, რისაც ხმა-მალლა წარმოთქმა სხვა დროს უფრო საძნელოა.

ეს ნაწილი მწერლობისა სულდგმულობს შფოთით, ყოველივე კეთილის საქმის შეურაცხყოფით და არა დარჩენიარა სასიკეთო და სასარგებლო საქმე, აზრი და გრძობა, რომ ათასჯერ და ათი-ათასჯერ არ შეეგინებინოს, არ გაექვლოს. მით დაწინაურებული მწერლობა, სასამართლო, თვით-მმართველობა, ყველა ის რეჟორმები, რომლებზედაც უნდა დაემოკრებოდნენ, არაფერსა, მე არ ვითარ მნიშვნელობას არ ვაძლევ, რადგანაც იწერებოდნენ უბრალო მწერლებისაგან; როდესაც სჯა არის ნამდვილ ზედ-წარწერაზედ, იქ რა მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს გასაგლის ქურნალსა. მისაც სურს შეუძლიან თბილისის სამოსამართლო პალატაში მივიდეს და გასინჯოს, თუ რამდენ ნაირის ხელით არის დაწერილი, მიშლილ-მოშლილი, არეულ-დარეული. მთქმა კი თავადი მთქმანიშვილი «დროებისა» 214 ნომერში ბძანებს, რომ «მთავარს მენგრელობისას ჰქონდა თავისი ქურნალი, სადაც ყოველთვის თავის ხედავს შინაარსს იმისას, რასაც თითონ აწერდა ხოლმე ვისიმე თხოვნაზედ და მე წარვადგინე ის ნამდვილი ქურნალი პალატაში» და სხვანი, მაგრამ ახალ დამატებაში 22 დეკემბრიდან იგივე მთქმანიშვილი ამბობს: «ამ ქურნალში იწერებოდა ღვით ღადიანის სკრეტირისაგან ის, რასაც ღვით ღადიანი ვადასწყევტდა ხოლმე; მკითხველო, არ

ყარებინათ რუსეთის ბედნიერება და მომავალი, ახალგაზდობა—უმთავრესი ძალა და იმედი მთელი ხალხისა, მეცნიერება და მისი ტაძრები—ყოველივე ესე არ გადარჩენია შეუგინებელი, გაუქვლავი იმ ბრახ-მორეულს მწერლობას, რომელზედაც ჩვენ ელაპარაკობთ.

შოველივე ზემოდ ნათქვამი მოგვარონა ერთის რუსეთის გაზეთის წერილმა, რომელიც შეეხება ჩვენს ქვეყანას და ჩვენს ადგილობრივ მწერლობას და რომელიც წარმოადგენს უსამზღვრო უსინილისობის ნიმუშსა. წერილის ავტორს არ დაუბოგავს არც ჩვენი საზოგადოება, არც მწერლობა და არც ის დაწესებულება, რომელსაც ეს უქანასკნელი ეტყემდებარება. პეტროს მოჰყავს ის შემფხვევა, რომელიც მოხდა ქუთაისის საადგილ-მამულთა ბანკში ოცს დეკემბერს; ჩვენს მკითხველს ესომება, რომ ამ დღეს ერთს ვიღაც მებუქეს, რომლის ხელობას შეადგენს ფულის გასხვება დიდის სარგებლით, სცემს ბანკის სადგომში, რადგანაც იგი აპრობდა თავის მოგალის, ბ. შოლადის სახლის ყიდვას. ეს ჭაქტი მოყვანილი იყო ჩვენს გაზეთში, რომლიდანაც შემდეგში ხსენებული შემფხვევა ნაამბობი იყო გაზეთ «მეშუკე»-სა. არც «დროებისა» და არც «მეშუკე» არა უთქვამს-რა შესახებ მებუქის ცემისა და არც არავინ გაუკაცხავს და დაუჯილდოვებია თანაგრძობით. მებუქე თავისი მფარველობის ქვეშ მიუღია «მოსკოვის უწყებების» თბილისელ კორესპონდენტს... და შეუთხზავს თავისავე

კალმის საკარისი ცილის-წამება; კორესპონდენტი ჯერ მოკლედ მოგვითხრობს მებუქის ცემის ამბავს და მერმედ კი თამაშად ბრძანებს: «ვასაოცარია, რომ ამ გვარმა შემფხვევამ ადგილობრივს მწერლობაში გამოიწვია გაკიცხვა კი არა, არამედ თანაგრძობა. აქ შეუნიშნავად ამზადებენ წინააღმდეგს ძალას ადგილობრივი გაზეთები, რომელნიც იცავენ ვითომ და ეროვნულს ინტერესებს. ძველსიერი თავაშვებული მწერლობა ამფოთებს ძველსიერს ცოცხალ ხალხთა, თუმცა მას თავა ადგია მთელი საცენზურო კომიტეტის შედამხედველობა» (?). ამ სიტყვებში ყოველ გვარი ცილის-წამება მოიპოვება; მწერლობაც არა კეთილ-სამიერად, კავკასიელი ხალხნიც ადგილად სასამართლებელნი, საცენზურო კომიტეტიც ვერ ასრულებს რიგინად თავის მოვალეობას, ვერ ახდის კავკასიელთაშეშვულს მწერლობას, ამ გვარი უსინილისო ცილის-წამების შესატხავად საჭიროა სწორედ ფრიად გარყვნილი გონება და მესყიდული კლამი. პორესპონდენტს, ბ. მებუქე ადგილობრივ მცხოვრებლად კი არ უცენია, არამედ უცხრელად და ამისათვის მისი გვარიც გადაუსხვავებია. პორესპონდენტი მერე ისეთი ვინმე არ არის, რომ ადგილობრივი გარემოება არ იცოდეს; ის კარგა ხანია, რაც ავარჯიშებს თავის ბიჭურს კლამს ჩვენს მხარეში და უკვე დაუმსახურებია ადგილობრივი საზოგადოებისაგან სრულიად «მისი შესაცერი» ყურადღება.

«დროებისა» ქელტონი, 24 იანვარი.

გვირი ზნეობისა

(მასუხი, თ. დ. თუმანიშვილს).

სადაც არს საუნჯე თქვენი, მუნცა იყოს გული თქვენი.

(დასასრული *)

ღიღად მივირს, რომ ამ საქმეში არავინ ყურადღება არ მიიქცია ერთს ფრიად შესანიშნავს გარემოებას, რომელიც ამა საქმიდან ყოველს ეჭვს აღნოცავდა და რომელზედაც ბ. მთქმანიშვილი კრინტს არა სძრავს (ან რა ხელს მისცემს!) არავინ არა კითხულობს, თუ შემდეგ 15 ოქტომბრისა 1846 წლისა, როდესაც მთავარმა ღვით ღადიანმა გააკეთა მოხსენებული ზედ-წარწერა ბეგელიების არხზედ, რამდენი ხანია იცოცხლა მთავარმა? სხადია წინაშე ყოველთა, რომელ მისი უკანათლებულებობა მთავარი ღვით ღადიანი მიიცვალა

30 აგვისტოს 1853 წელსა; მასასა-დამე, მას უცოცხლია, შემდეგ ზედ-წარწერისა, სრული შვიდი წელიწადი. მკეთუ მას დაუნახავს სიმართლე ბეგელიებისა და სიმტკიცე მთავრის ბრიგადის წყალობის წერილისა და უბძანებია 1846 წელში მისი აღსრულებაში მოყვანა, ვიღა გაუბედავდა წინააღმდეგობასა; ან თითონ ბეგელიები არ მოახსენებდნენ, თუ, ბატონო, თქვენს ბძანებას არ ასრულებენო. მაგრამ რადგანაც მთავრის ღვით ღადიანის სიკოცხლით არც ერთს წუთს შეიბის მთა და ტყე არ გამოსულა სამთავრო მფლობელობიდან და არც შემდეგ; ამის გამო სჩანს, რომ მას არაოდეს არ უბძანებია მისი ჩაბარება, არამედ გარდაუცია უზენაესის სასამართლოს თავის განსახილველად და მას, სასამართლოს რა კი არ უნახავს იგი ღირსად დაკმაყოფილებისა, უკანვე დაუბრუნებია საბუთები მთხოვნელისათვის.

რაცა შეეხება გასაგლის ქურნალიდან (исходящий журналъ) გა-

მოკრეფილს შინაარსსა, მე არ ვითარ მნიშვნელობას არ ვაძლევ, რადგანაც იწერებოდნენ უბრალო მწერლებისაგან; როდესაც სჯა არის ნამდვილ ზედ-წარწერაზედ, იქ რა მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს გასაგლის ქურნალსა. მისაც სურს შეუძლიან თბილისის სამოსამართლო პალატაში მივიდეს და გასინჯოს, თუ რამდენ ნაირის ხელით არის დაწერილი, მიშლილ-მოშლილი, არეულ-დარეული. მთქმა კი თავადი მთქმანიშვილი «დროებისა» 214 ნომერში ბძანებს, რომ «მთავარს მენგრელობისას ჰქონდა თავისი ქურნალი, სადაც ყოველთვის თავის ხედავს შინაარსს იმისას, რასაც თითონ აწერდა ხოლმე ვისიმე თხოვნაზედ და მე წარვადგინე ის ნამდვილი ქურნალი პალატაში» და სხვანი, მაგრამ ახალ დამატებაში 22 დეკემბრიდან იგივე მთქმანიშვილი ამბობს: «ამ ქურნალში იწერებოდა ღვით ღადიანის სკრეტირისაგან ის, რასაც ღვით ღადიანი ვადასწყევტდა ხოლმე; მკითხველო, არ

მოგაგონდებათ, ნეტამც, პრილოვის არაკი «ცრუ»; იქ ვიღაც აზნაური, თუ თავადი, ამბობს, რომ რომში უნახავს მას მთის ტოლა კიტრი; მერმე, როცა ვაუფეს სიცრუე, შესცვალა მთისა კი არა და სახლის ტოლა კი იქნებოდაო, მერმე კიდევაც თქვე დლოცილებო, იქაური სახლები ხომ ჩვენი სახლებისთანა არ არიანო, ერთ სახლში ორნი ძლივ დაეტივიან, ისიც ვერც ზეზე დასდებიან, ვერც დასხდებიანო. იმედია, თ. მთქმანიშვილი ხელ იტყვის, რომ სეკრეტრისაგან კი არა, უბრალო მწერლები სწორედ გასაგლის ქურნალსაო.

*) იხ. «დროება» № 14.

დენტს მებუჯის გაუცხოება? მხოლოდ იმისთვის, რომ დამტკიცებინა, თუ რაოდენის სიმძულვარით და დაუნდობლობით უყურებენ ადგილობრივი მცხოვრებლები მოსულს უცხო ტომის კაცს და როგორ ეჯავრებათ ეს უკანასკნელი. მაგრამ «ტყუილს მოკლე ფეხი აბია» და ბ. კორეს-პოდენტიმა მხოლოდ გამოიჩინა საკუთარი სიმძულვარე ჩვენი ქვეყნისადმი; იმოდენი სინიღისი არ უხმარია, რომ მის მიერ ნაამბობი შემთხვევა დალაგებით ეამბნა თავისი მკითხველისათვის. პორესპოდენტიმა თვალი მოჰკრა ერთს სამწუხარო შემთხვევას და სპილოს ოდენად აქცია იგი მხოლოდ თავისი უწმინდური განძრახვის მისაღწევად. მეთაისში მებუჯის ცემა გამოიწვია შოლადის ვედრებამ, საზოგადოებისადმი მიმართულმა; მებუჯე ცნობილია, როგორც ქვეყნის მჭამელი და მისდაძი სიმძულვარე ადვილად გასაგებია. მაგრამ განა ყოველივე ამას მოისაზრებდა ბ. კორესპოდენტი? მან პოლიტიკურ დანაშაულობად ჩამოართვა მთელს მხარეს მებუჯის შეურაცხყოფა. ბ. კორესპოდენტი, რასაკვირველია, განძრახ იფიქრებს იმ გარემოებას, რომ რუსეთში რაოდენიმე წლის განმავლობაში ხალხი უწყალოდ სდევნის ებრაელებს, არ ზოგავს არც მათს ქონებას, არც პიროვნებას. პორესპოდენტი ეს გარემოება, უეჭველია, კარგნი შნად მიაჩნია; იმის აზრით რუსის ხალხი იძულებულია სდევნოს ებრაელებს, როგორც დამჩაგრულთ და სისხლისმწოვართ; მისი გული შეხარის ამ გვარს სამწუხარო მოვლენას, მაგრამ როცა სხვაგან სადმე მოხდება იმ გვარივე გარემოება, მაშინ... მის პატრიოტულს გოდებას არა აქვს სამზღვარი...

მართლოში საქმის დაწყებისათნავე წარმოადგინა არზა, რომლითაც ამ საბუთს. სთხოვდა ბ. მსტატე ბეგელიას. ამ მსტატე ბეგელიამ მიართვა მლქის სასამართლოს 3 დეკემბერს 1872 წელსა პასუხი, რომელიშიაც ამბობს, რომ «მართალია, ეს საბუთი მე გადმომცა მამა ჩემმა, მაგრამ 7 ნოემბერს 1871 წელსა ჩვენ ყველა ბეგელიებმა საერთოდ გაეთავით თთან მინგრელებისა ჭეიბის საქმე მორიგებით იმ სახით, რომ თ. მინგრელებისა გვაძლევდა ჩვენ ყველა ბეგელიებს ჭეიბის მთიდან ერთს ვერს სიგით. ამ მორიგების დროს ჩვენი ბეგელიების შუა-კაცი იყო აზნაური თომა ახვლედიანი, რომელსაც ბეგელიებმა იმავე 7 ნოემბერს 1871 წელსა ჩაუბარეთ ის საბუთი, რადგანაც მორიგების შემდეგ ამ საბუთს ჩვენთვის აღარავითარი მნიშვნელობა აღარ ჰქონდა». დასარწმუნებლად იმისა, რომ ყველა ეს გარემოება ასე იყო, მსტატე ბეგელიამ დაასახელა ცხრა კაცი მოწმად და ბოლოს ამბობს: «შემდეგ ამისა ის საბუთი რა

შინაური მონღისა

გუშინ წინ მოსულმა ნომერმა «მოსკოვის უწყებებისა» კიდევ თაგუნათლივ დაამტკიცა, რაც ჩვენს დღევანდელს მოწინავე წერილშია ნათქვამი. მისი გორესპოდენტი ს. რ. სწერს ჩვენს გაზეთში ნაამბობს შემთხვევას იმაზე, რომ თბილისის გუბერნატორმა გაათხილა გორის თავად-აზნაურობა, — თქვენს შორის არიან თურმე იმისთანანი, რომელნიც ცუდს უფაჟ-ქცევას მისდევენ და, თუ ვინცდაცაა ქვს არ დაიშალებს, იძულებული ვიქნები ადმინისტრაციული წესით გადავასახლებინო. ამ ამბის შემტუბინების შემდეგ გორესპოდენტი თავისით უმატებს, — სოფელში მცხოვრებმა უბრალო თავად-აზნაურობამ ცუდის-უფაჟ-ქცევისა რა იცის, თუ რომ გარეშე შირები არ აქვსებდნენ.

ამას იქით ნუღარ გაგვიკვირდება, რომ იმავე გაზეთში შემდეგი გორესპოდენტი წაიკითხეთ: «მამა შ—ვილმა თავის მეზობელს გამბეგები მოჰპარა, თ. ფ—ვილმა ესა და ეს სადილზედ დასტრა. თ. ფ—ვილმა თავისი სასლი-განცაგჭქრდა, — და უოკელს ამ ბოროტ-მოქმედებას უბრალო სოფლებში ვერ მოახერხებდენ, თუ რომ ადგილობრივს მწერლობას არ წაეჭეებინათ.

მსგერაობა მსგერაობასა ჰქვამს, მაგრამ არც კერე გამოთავანება ვარცა!

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ «წერა კითხვის საზოგადოების კომიტეტს გარდაუწვევითა აგენტურების დაარსებასა საქართველოს უოკელს ქადაქში და აგრეთვე დიდს დაბეში. აგენტები მოწვეულნი იქნებიან უოკელის დონის-მეობით შეუწყონ ხელი საზოგადოების საგანს; მაგ., გაამრავლონ წვერთა რიცხვი, მიიღონ მათგან საწვერო ფული, მართონ სპექტაკლები, წარმოადგინონ, საღამოები, საზოგადოების სასარგებლოდ; წააქონონ სოფლის საზოგადოების სკოლის გასამართავად, გააგრცლონ ქართული წიგნები და სხვ. ამ დღეებში გო-

იქნა და დღეს ვის ხელონია, მე არ ვიცია». მლქის სასამართლოს მოთხოვნრილება რომ მიიღო, მსტატე ბეგელია მოვიდა ჩემთან და მკითხა ჩრჩევა—გარემოება ასე იყო და რას მირჩევე, რა პასუხი შევიტანო. მე ვუთხარი, როგორც იყო ნამდვილად გარემოება, პასუხიც ისე შეიტანე მეთქი და მე თითონ ჩემის ხელით დაეუწერე შავი ზემომოყვანილი პასუხისა. როდესაც ამ საქმეზედ გამოამძიებელმა ჩვენება ჩამოართვა მსტატე ბეგელიას, ამან ისევე ეს ჩვენება მისცა. აქედგან სჩანს, რომ ეს წყალობის წერილი ვისთან ყოფილა უწინ და მერამედ ვის ჩაბარებია არა მსტატეებით, არა ფარულად, არამედ ცხადად. ხალხი თომა ახვლედიანი როგორც მაშინ, აგრეთვე დღესაც ამბობს, რომ მას არ მიუღია ის საბუთი; რომ მსტატე ბეგელიამ გარდასცა მას სხვა ქაღალდები. ძარგი, წარმოვიდგინოთ, რომ სწორედ ახვლედიანს ჩააბარა ბეგელიამ ის საბუთი. თუ რომ სდომოდა—ნუთუ არ შეეძლო თომა ახვლედიანს მა-

მიტეტი შეადგენს აგენტებისათვის ინსტრუქციას და მოიწვევს მათ ამ საქართოს საქმეში მონაწილეობის მისაღებად.

ამ აგენტურების თაობაზედ ჩვენ მოგვივიდა შემდეგი წერილი თელავადამ: «თქვენი გაზეთის № № 246 და 249-ში წაიკითხე წერილი «რა მიზნისა?» წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების შესახებ». — ეგრეთვე წაიკითხე «ივერისა» წიგნის «შინაური მიმონილება», წინააღმდეგ შირველი წერილის აკტორისა.

«აი, სხვათა შორის, ერთი ქაქტი რომელიც გამოსადეგია იმის დასამტკიცებლად, თუ აგენტურა მართლად სასარგებლოა, თუ არა:

«თელავში გამოაცხადა რომდენიმე შირმა სურვილი ამ 1884 წლის შირველ ანგრიდგან წვერად შესვლისა «წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებაში»; რცამდის განმა კიდევ მოსწერა ხელი დეპოში, მაგრამ რადგანაც იმისთან თავ-გამოდებელი და გულ-შემატვივარი განი არ გამოჩნდა, რომელსაც ევისრა ფულის გამოართმევა და გაზაგანა, — ამისათვის ეს სურვილი ჭკრ-ჭკრობით სურვილად დარჩა.

«წერა კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებისა» რომ ერთი წარმომადგენელი ჭეოლოდა წელს თელავში, მას შეეძლო უკანასკნელი სამოც წვერამდის მიანცეშოვა.»

«თვით მეც დიდის სურვილით და სისარულით ჩავეწერებოდი და ჩემისთანები ას-ასობით მოამზობიან საქართველოს თვითუელს პატარა გუთსში.

«იმავე წერა-კითხვის საზოგადოების» კომიტეტს მოსვლია ნება-რთვა, რომ გორის მხარეში ს. ხელთუბანს გასხანს სკოლა იმ განჩენის ძალით, რა განჩენითაც სოფელმა მიანდო ხსენებულს საზოგადოებას სკოლის დაარსება და მართვა.

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ქუთაისის

შინვე დაეხია, ანუ ცეცხლში ჩაეგდო ეს საბუთი; რომელი სასამართლო გამატყუნებდა მას, როდესაც თითონ მოწაწილე ამბობს, რა მიზნითაც გარდასცა მას ეს საბუთი? მაგრამ ეტყობა რომელიმე უბირ კაცთან ყოფილა იგი, რომელსაც არა სცოდნია მისი ძალია და როდესაც გამოამძიებელთან დაიწყო საქმე, შემინებია და წარუდგენია მასთან. ახლა მე ვიკითხავ—პირადად მე რა სარგებლობისათვის, ანუ რა მიზნით დავმალოდი ამ საბუთს. ჯერ ერთი რომ მე პირველის სხდომიდგან უკანასკნელამდე პალატაში იმას ვამტკიცებდი, რომ «არსებობს ნამდვილი წყალობის წერილი თუ არა, მას არავითარი იურიდიული მნიშვნელობა არა აქვს მეთქი, რადგანაც დღიდან მისი ბოძებისა 1804 წლიდან არაოდეს სისრულეში არ მოყვანილა მეთქი». შემდეგ ამ გვარის ჩემის პასუხისა, რა მიძულებდა მე ამ საბუთის დამაღებას. მართლადაც, რა მნიშვნელობა ჰქონდა, ანუ აქვს ამ ნამდვილს წყალობის წერილს ბრიგოლ ლადიანი-

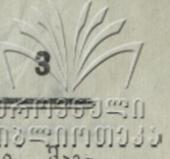
ბანკში ხელ-მეორედ ვაჭრობის დასაწყისი ჩინებული სასტუმრო «კოლხიდა» დაჩრჩნია ისევე ამ «მებუჯეს», რომლის ცემის ამბავზედ აღიქოთი ასტეს ჩვენს საზოგადოებაში.

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ანგარიშების გასწორების შემდეგ თბილისის საადგილ-მამულა ბანკს დაჩრჩნია მოგება 1883 წლის განმავლობაში 100,000 მანეთამდე. აქედამ 36000 მანათი გამგეობას გამოურიცხავს ცალკე ბანკზე დაჩრჩნილი მამულების სარგებლის გადასახლეად, ცალკე მოსალოდნელი ხარჯის დაფარვისათვის გირაოს ფურცლების საუიდეად. ასე რომ წმინდა მოგება 64000 მანათია. თუ ეს ანგარიში შედამხედველმა კომიტეტმა და საზოგადო გრებამ დაამტკიცა, აქედამ 350/0 ე. ი. 22,400 მანათი გადაიღებს საზოგადო საჭიროების დასაქმეფიფილებლად.

გავ. «ახლას მიმონილებაში» ვკითხულობთ: «ერთს თბილისის კერძო სასწავლებელში ერთი აულაყუდა შევიკრიბე წაჩნსუბა თურმე ერთს პატარა და სუსტს ემაწვილს და კედელზედ თურმე მიტეჭება. პატარა ემაწვილმა დაიწყო თავის დაცვა და ხელი თურმე ჭკრა აულაყუდა ამხანაგს, რომ თავიდან მოემონებინა. ამ დროს შემოვიდა ერთი ამ სასწავლებლის «განათლებულ შედგოგთაგანი» და იმ წამს შესწრო თვალი, როდესაც პატარა ემაწვილი იტეკებდა მხაგურელს, არც ჩხუბის მიზეზი გამოიკვლია და არც არაფერი, შირ-და-შირ პატარა ემაწვილს მიავრდა და რომდენიმე ლაზთიანი სილა უთავაზა ლაყებში. საცოდავს ბავშვს ეწეინა შედაგოგის ამ გვარი უსამართლო მოქმედება, შეკრთა, დაიწყო ტირილი და მაშინათვე გაიქცა სახლში, დედისთან, რომელსაც, რასაკვირვებია, უოკელივე დაწვრილებით უამბო. დედამ მოჭკვიდა ხელი შეილსა და მოიყვანა სასწავლებელში. ნაგვი ემაწვილის ამხანაგებმა ერთხმად დაამტკიცეს, რომ

სას? თუ რომ რაიმე ძალია ჰქონოდა ამ საბუთს, დღეს ხომ ნაპოვნი არის იგი, რატომ პალატა ამ საბუთზედ არ აფუძენებს განჩინებას.

შემდეგ ამა საბუთის პოვნისა გასულია, ვგონებ, 7 წელიწადი. თუ რომ იმ ნამდვილ წყალობის წერილს რამე იურიდიული მნიშვნელობა აქვს, რადღ გინდათ ლავით ლადიანის ზედწარწერების გაჩხრეკა და თარგმანი. უკეთესი არ არის, თ. თუმანიშვილო, რომ სთხოვოთ პალატას მართლ ამ საბუთით მოგისაჯოთ ჭეიბის მთა! მაგრამ სწორედ ისე გამოდის, როგორც მე ვუპასუხებდი სასამართლოსა და პალატას, რომ ამ საბუთს აქვს ყოველივე მნიშვნელობა საბუთისა დაკარგული, რადგანაც 80 წლის განმავლობაში არ მოყვანილა აღსრულებამი. და ახლა ცდილობთ, თ. თუმანიშვილო, ქვეყანა დააჯეროთ, რომ მე, ანუ თომა ახვლედიანი გიმალავდით ამ საბუთს. თუ რომ ჩემი და ახვლედიანის დამალული ყოფილიყო ეს საბუთი, მე დაეუწერდი მსტატე ბეგელიას პასუხს

იმას ცემის დიხსი ანაფერა ანა ჩაუდუ-
ნია რა და ამასთანავე გამოაცხადეს,
რომ ის ძლიერ წინაა და მშვიდობიან-
ნი ბავშვია. ამ დროს სკოლის დირექ-
ტორიც შემოვიდა. ამან სრულიად ანა-
ფერა იცოდა, რა მოხდა, და როდესაც
შეიტყო, სთქვა, რომ მე არ შემოდინან
წარმოვიდგინო, თუ ეს «განათლებული
და განვითარებული» პედაგოგი მაგას
მოაქმედებდა. ბოლოს დირექტორმა
ისიც დაუმატა, რომ მართლა «გამდუ-
ლებდა» ხომ არ გაუხდებოდა თქვენ ბავშ-
ვებსა, — ჩვენს მოვალეობა მართლაც ის
არის, ვასწავლოთ. მეორე დღეს პე-
დაგოგებმა გაიცხადეს პატარა შეგირდი
— სკოლის ამბავი გარდა რად გაიტანა, —
რაც რამ სკოლაში სდება, განა გარდა
უნდა გაიტანა? ეს დიდი სიბრძნე-
ვილია! მართლაც და ბევრი რამ
სდება სასწავლებლებში და ანაფერა იცის; თუ
ზოგჯერ რაგანობა რასმე შეიტყობს, ისიც
იქვე დარჩება და იმას გარდა აღარაფერი იტ-
ყობს. მოთმინების მეტად სხვა გზა არ
არის: სად წაიყვან ბავშვებს, რომელთაც
აღსდა ქვეყნებსა. — გალასული ბავშვის
მშობლები საქმის განხილვის გამოძიე-
ბას თურმე თხოვლობენ და იმედას,
რომ დააკმაყოფილებენ მათ.

21 იანვარს მოვიდა ცეცხლი თი-
ვის საწყობს, რომელიც შტაბის უფროსის
კუთხის, და აქედამდე ცეცხლი ერთის
ჭკრივის სასწავლებელს, მაგრამ ცე-
ცხლის მჭრებელმა კომანდამ მალე გააქ-
რა. ცეცხლის გაჩენის მიზეზების გან-
მოსაკვლევად გამოძიება დაიწყო.

«ეროვნების**» კორესპონდენცია.**

ზემო-ჭალა ხაშური, 21 იანვარი.
შეგრულის ძველ წელიწადს ჩაილუ-
ლის წყალი დაეალეინეთ და შეეჩე-
რებიერათ ახალს, — ენათ ეს რაღას
მოგვიტანს. ჯერ-ჯერობით კი ახალ-
მა წელიწადმა ძალიან იმედები აღ-

სასამართლოში წარსადგენად, რომ
ეს საბუთი მან გარდასცა მომა
ანგლედინან? თუ იმას კვებულობთ,
რომ გამოძიებელმა მეც შემახვედრა
პასუხი ამ საბუთის დაკარგვაში, —
ესეც შეცდომილებით მოხდა, რად-
განაც თ. მენგრელიისას პეტერბურგ-
ში გამოძიებელისათვის ჩვენება მიე-
ცა: «მე თითონ ეს საბუთი თვლით
არას დროს არ მინახავსო, და თუ
რამე ჩემი საქმის საბუთი არისო,
შერ-ბტფანოვს ექნება, ვითარცა ჩემს
ვექილსაო? ნუ თუ თ. თუმანიშვილი-
მა არ იცის, რომ ამ გვარის ჩვენე-
ბებით ვერა სასამართლო პასუხის გე-
ბაში ვერ ჩამავდებდა. მაგრამ რომ
მეტი მნიშვნელობა მისცეს თავის სა-
ქმის შერყეულ მდგომარეობას დაიწ-
ყო ყვირილი: მახეში მოვაქციე, ცი-
ხეში უნდა დაეჭირათ და სხვა ამის-
თანა უწესო ლაპარაკები, რომელიც
არაოდეს არ ეკადრება კეთილ-გო-
ნიერს და საქმეზედ დამყარებულს ად-
ვოკატს.

აქედგან ცხადად დაინახეს ყოვე-
ლი მკითხველი, რომ ზეგელიების დამ-

ჩენი გლეხის უამელო გულში.
ახალმა გუბერატორმა ერთი სასიამო-
ნო ამბავი მოუტანა: «ნადელი»
უნდა შეისყიდოთ, ხაზინა სესხად
დღიურზე სამ თუმანს გაძლეეთ და
მემამულეებს კი თქვენ თვითონ მო-
ურიგდითო. ეს ძლიან სასიამოვნო
ამბავია, რომ უკანასკნელი სიტყვები
არ აუტირინებდეს გლეხს. მართლაც,
საქმე მორიგება მემამულეებთან...

სკოლის საქმესაც მიექციეს ყურა-
დღება ჩვენმა გლეხებმა. წარსულ
წელს ზოგიერთი ვაჟბატონების ჩაგო-
ნებით აღიძრა ხალხში კითხვა: იყოს
სკოლა, თუ დაიკეტოს? შეიქმნა
პარტიობა; გაჩნდნენ კულა-ადვოკატები.
სკოლის მოწინააღმდეგე პარტიას გა-
უძღვა წინ მოხელეებისაგან გათამა-
შებული «სპირიტონა». დიწყო ბრძო-
ლა, სკოლის მომხრეებმა გაიმარჯვეს
და ამ გამარჯვების ნიშნად სკოლის
სასარგებლოდ სასწორი გასცეს იჯა-
რით...

ჩვენს მოხელეებს ცუდი ახალი წე-
ლიწადი გაუთენა «**ეროვნებაში**» აქედ-
გან გამოგზავნილი კორესპონდენციის
დაბეჭდვამ. დაუწყეს კორესპონდენცია
ძებნა და მუქარით შეაქცერდნენ აქაურ
სკოლის მასწავლებელს: ვინ დასწერ-
და, თუ არ ესაო! ამას მეტი ჩვენს
საქმეებს დახლოებით არაფერ ჩხრე-
კავსო, ვუჩივლებთო! არა, — ნუკი
ვუჩივლებთ, ჩვენ «მწყერ-ჩიტა» ად-
ვოკატს პასუხი დაეწერინათო. ამ
«სასიქადულო» სჯაში იყვნენ მოხე-
ლეები, როდესაც მაზრის უფროსისაგან
მოუვიდათ ქალაქი: პასუხი აგეთ,
«**ეროვნების**» ფურცლებზე რომ თქვე-
ნი ოინები აუწერიათო. მერ შეეიტ-
ყე, რა პასუხი მისცეს, მაგრამ ამას კი
მოგახსენებთ, რომ ქალაქით პასუხის
თხოვნას არაფერი მნიშვნელობა არა
აქვს. მოხელეებს ამ რიგ პასუხის თხოვნა-
ზედ შეუძლიანთ გადაფიცონ, მოიკატუ-
ნონ თაფი ჩვენი «ენა ლაქლაქა» ად-
ვოკატების წყალობით, რომელნიც ასე

ლუბავი არა თუ ჩვენ ვიყავით, არამედ
თითონ თუმანიშვილი, რომელიც შე-
უნდა ჩრჩილივით საწყლებს; მთელი
თორმეტის წლის განმავლობაში თი-
თქმის მიწასთან გასწორა; და თუ
მათ მოველინებთ რაიმე უბედურება,
როგორც იმ წერილებში არის გამო-
ყვანილი გულის საწვავი მდგომარეო-
ბა ვილაც ზეგელიის ცოლისა, ანუ
სხვა ამისთანები, უნდა მადრიელნი
იყვნენ თ. დიმიტრი თუმანიშვილისა
და არა სხვისა.

დასასრულ ყოვლისა, მინდა შემო-
კლებით გამოვხატო წინაშე მკით-
ხველთა ზნეობითი სურათი ბ. თუ-
მანიშვილისა საფუძველსა ზედა მისის
წერილებისა. ის ხედავს, რომ დედა-
ბოძი, რომელზედაც არის დამყარებუ-
ლი... კეთილ-სინიდიანიობა, სიმატ-
ლე, ერთის სიტყვით **ზნეობა**, შერ-
ყეული არის და აჰა საცა პირქვე
აპრობს დაცემას; ამ გაჭირვების დროს
თავადი დიმიტრი თუმანიშვილი, ვი-
თარცა გმირი ზნეობისა, მოდის და
თავისის მძლავრის ზნეობითი სრუ-
ლის მკლავებით იკავებს იმ დედა-ბოძს

ხშირია ჩვენში და რომელიც მო-
ხელეები ყოველ ფეხის-გადაღმაზე
შესჩერებიან. შერა კვიანური იქნე-
ბოდა, მაზრის უფროსს ადგილობრივი
გამოძიება დაენიშნა, მოეთხოვა ანა-
რში მოხელეებისათვის, დაჰკვირებო-
და საზოგადო და სახემწიფო გადასა-
ხადის სისტემას, დაჰკითხებოდა ჩვენი
საზღვალოების ღარიბ ნაწილს და,
მგონი, რომ მართლა ბევრს «**ოინებს**»
აღმოაჩენდა.

ჭ—ა.

სხვა-და-სხვა ამბავი.

მაზეთებში აწერილია ერთი საზა-
რელი ამბავი, რომელიც მომხდარა
პერიკის კიდებთან. 6 იანვარს, მა-
საჩუხეტის შტატის ნაპირებთან, ქა-
ლაქ ბოსტონის მახლობლად, დაი-
ლუბა ზღვაში გემი, რომელსაც თან
გადაჰყვა 104 ადამიანის სიცოცხლე.
გემში იყო თურმე 45 კაცი ეკიპაჟი-
სა და 81 მგზავრი. მგზავრთა უმე-
ტესი ნაწილი შესდგებოდა ქალებისა
და ყმაწვილებისაგან. შეცურდა თუ
არა გემი ზღვაში, დასველეთილამ
ასტყდა საშინელი ქარიშხალი. ზღვა
დაუდგრომლოდა ლეღაღა. მწვავე
სუსხი სიცოცისა არ აყენებდა პალუ-
ბაზე არაფერს. მართა საცოდავი მსა-
ხურნი ძრწოდნენ მალა სიცი-
ვით. პარასკევს, დილა აღრიან,
უცებ გემი დაეჯახა კლდესა და შედ-
გა. გემის კაპიტანმა უკან მიცა
ორთქლის ძალა და დასწია გემი, რო-
მელიც ეგონა, არ გატეხილაო. გემ-
მა დაიწია უკან, მაგრამ რაღა დროს:
უცებ წყალმა თქრილიდ შემოჰხეთქა
შიგ. შიშისაგან ზარ-დაცემულს
ხალხს გამოვლენია. ძატატროფა ყვე-
ლას თვალ-წინ ედგა. გემმა ძირს და-
იწია, დასძირა. მაშფოთებული ზვირ-
თები ეძგერებოდნენ თურმე პალუბასა
და დაუნდობლად იტაცებდნენ წყალ-
ში საცოდავ ხალხსა. ბევრი მამა-კა-

და ისინის ქვეყანას უბედურებისაგან.
პრ გეციენტათ გულმტკივნეულის სი-
ცილით, და არ ამბობთ, მკითხველ-
ნო: ნუ თუ საერო სამართალმა უნ-
და დაიგვიანოს? — აქ მამაგონდა
ერთი ძველებური იგავი, შედგენილი
სახალხო მეციერებისაგან: «**ოდესმე**
ფრინველს ყარყატს (**аисть**) დაე-
მკვიდრებინა თავისი ბუდე ერთს
მკვიდრს და მალა მუხის ხეზედ,
რომლისა წვერი სწვდებოდა ღრუბ-
ლებსა. შეცრივ მაცდური მელა გა-
ნიძრახებს ისარგებლოს ყარყატის სა-
წყლობით ანუ გამოუცდელიობით. ის
ყოველ-დღე მოდიოდა, აკაკუნებდა
ხის ძირსა და შესძახდა ფრინველს:
ჩამამიგდე მანდიღან ერთი ბარტყი,
რომ მიფირთვა; შენ არ იცი, რომ მე
ვინახამ იმ ხეს, რომელზედაც არის
გაკეთებული შენი ბუდე. მოველ-
დღე მოდის შენის მჭრელი ცულით
და სურს ამ ხის მოჭრა, მაგრამ მე
ვუკრძალამ, ნებას არ ვაძლეე. ხომ
იცი, თუ ეს ხე მოსჭრეს, შენი ბუდე
დაინგრევა და ბარტყებიც დაგნოცე-
ბიან. საწყალი ყარყატი იჯერებდა

ცი აცოცდა მალა ანძებზე, შავ-
რამ სიცოცისაგან შეწუხებულნი, არ-
ჩედენ ისე წყალში ჩაცვივნას და
დალუბას. ძაპიტანმა აახინეინა ნა-
ვები, ზოგმა მოასწრო შიგ ჩაჯდო-
მაც, მაგრამ ვერც იმათ უშველეს
თესა: იქაც საშინელი სიკვდილი
ვლოდა ყველას.

ამისთანა გაჭირვებულს მდგომა-
რეობაში მიეშველა დალუბილს გემს
სხვა გემი, სახელად **Dexter**, რომელ-
მაც მოასწრო მხოლოდ რამდენიმე
კაცის დახსნა გაჯერებული ზღვის
ზვირთებისაგან. 126 კაცში გადარჩა
მხოლოდ 22 სული, მათში 13 კაცი
გემის ეკიპაჟს ეკუთვნის, 9 — მგზავ-
რებს. მაღარჩენილები სულ მოზდი-
ლი ხალხია. დედა-კაცები და ბავშვე-
ბისაგან ერთიც ვერ დაუხსნიათ ამ
საშინელის განსაცდელისაგან.

ტელეგრაფი

(**ჩრდილოეთის საავტოცისა**.)

22 იანვარს.

პეტერბურგი. პარასკევს საზამთ-
რო სასახლეში მეორე ბაღი გაი-
მართა; მოპატიუებული იყო 780
კაცადინ; ცეკვა საგონცერტო დარ-
ბაში იყო, ხოლო ვანამაში ნიგო-
ლოზის დარბაზში; ბაღი სამი
საათის ნახევარზე გათავდა.

ხელმწიფე იმპერატორმა ნახა
პარასკევს იმპერატორის უმთავ-
რესი სადგურის კომანდერი გენე-
რალ-ადიუტანტი რინტერი, რო-
მელიც 18 იანვარს საწინააღმდეგო
მოვარდა და მარცხენა გვერდი
იტეინა და ამის გამო ავად არის.

«**ნოვოე ვრემია**» იუწყება, რომ
სახელმწიფო რჩევას განუხილავს
რუსეთის და ამერიკის ელევატო-
რების საქმე და საზოგადოების
სასარგებლოდ გადაუწყვეტია იგი.
«**შეტებურების უწყებები**» იწე-

იმის სიტყვებს და ყოველ-დღე აძ-
ლედა თითო ბარტა, რომ ბუდე
არ მოეშალოს და დანარჩენი ბარტ-
ყები მაინც გადარჩენენ. მათ დღესაც
ჰაერში მიჰფრინავს მეფე ფრინველ-
თა — არწივი. როდესაც მას შეესმა ის
სიტყვები მელიისა, უთხრა მას: «აი,
შე წუწყო, შენ რა ხარ, რომ შეიძ-
ლო მაგისთანა მკვიდრი ხის დაფარვა
შემის მჭრელისაგან, შენ შენი მუც-
ლის დარდი დაქვს განა... ამ სიტ-
ყვების თქმის უმალ, თავისის ძლიერ-
ის ბრჭალებით არწივმა. მახლობე-
ლის მთიდგან მოჰგლიჯა დიდი ლო-
დი და თავზედ დასცა იმ მაცდურსა.
მელამ სული გაანთხია ამა თქმითა:
«ჩემის ცოდვისათვის ღმერთმა დამსა-
ჯაო». — მისაცა ჰქონდეს ყური სმე-
ნისა, ისმინოს... ამით ვათავებ ჩემს
ყოველ ანგარიშს თავად დიმიტრი
თუმანიშვილთან.

ისავე ტერ-სტეფანოვი.

1883 წელს, დეკემბრის 29 დღეს.

გორი.

რების, რომ რუსეთის და ჩინეთის სამზღვრის გაყვანა გვიანდება. სემირეჩინის მაზრის გასამზღვრა გაათავეს, მაგრამ მეშაობა შეჩერებულია ჭრევიანის მხრივ იმის გამო, რომ ჩინეთის კამისარი თხოულობს, რათა ჩინეთის სიმაგრეებში, უფრო დასავლეთისკენ იყოს გაყვანილი სამზღვრის ხაზი. ჩინეთის კულუში დაწესებულია სასტიკი რევიზია რუსის მოგზაურთა პასპორტებისა.

ო.დ.შ.ა. რუსეთის ნავოსნობის საზოგადოებამ გადასწყვიტა გაგზავნოს ჩინეთში ორის მაგივრად ერთი ცეცხლის გემი.

ტაშკანტი. გენერალი ჩერნიაევი პეტერბურგში წავიდა.

ვაშინგტონი. სენატში შეიტანეს წინადადება იმის შესახებ, რომ ადოკრატორს უცხო სახელმწიფოთა ბანკის ბილეთების და სხვა ფასიანი ქაღალდების გაკეთება, და სასჯელი დაიდვას ამ ქაღალდების გაკეთებისთვის.

ბმ.ლ.ინი. ისევ დართეს ნება რუსეთში პოზნანში დორების მორევისა.

პარიზი. დეპუტატთა პალატამ მიიღო მმართველობის გარდაწვეტილება შესახებ მორიგ საქმეთა განხილვისა. ეს გარდაწვეტილება თხოულობს, რათა განაგრძონ დაწესებული რეჟიმები და განიხილონ ის წინადადება, რომელიც მეშათა უოფიცროვრების გაუმჯობესებას შეეხება. შემდეგ პალატამ, წინააღმდეგ მინისტრი-პრეზიდენტის სურვილისა, მიიღო წინადადება კლემანსოსი, რომელიც სთხოვს პალატას კომისიის დანიშვნას იმის გამოსაკვლევადა, თუ რა მდგომარეობაშია ეხლა მრეწველობა და მიწის-წარმოება.

დღეს გარდაიცვალა ერთი ბონაპარტების დასის უმთავრესი წევრთაგანი რეერი, რომელიც ნაპოლეონ III-ის მინისტრად იყო.

ს.ო.ჩი.ა. გაზეთის „ბელგარია“-ს რედაქტორს და რუსეთის ქვეშევრდომთ ვოლოვისს და პოპოვს უბანეს ბელგარიიდან წავიდნენ.

პარიზი. გენერალი გორდონი კორესკომი მივიდა და აქედამაც უდაბნოში გაემგზავრა.

ბეერ-ფაშამ ძლიერი რევოლუსიონიზმის მოახდინა და მტერი სამხრეთისკენ გაიქცა; კავალერიის დაედეგნა უკან და რამდენიმე ასი კაცი მოუკლა.

კურსკი გუბერნიის სათავადან-ნაურთა კრებამ დაადგინა იმუხმდგომლობა ხელმწიფე იმპერატორის წინაშე.

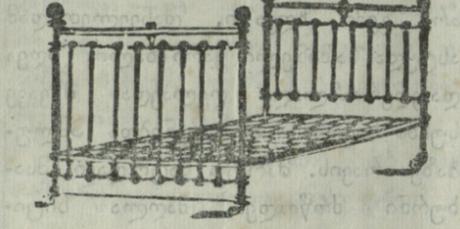
ტორის წინაშე, რათა თავად-ან-ნაურთა მეერნობის და მიწის წარმოების დასახმარებლად დაწესდეს დიდ-ვალიანი კრედიტი; იმუხმდგომლობა აგრეთვე იმის შესახებაც, რომ თავად-ან-ნაურთა ბეთათმანი მამულები, რომელნიც გვარ-ტომობის წიგნებში არ არიან ჩაგერილნი, დაეთმოთ თავად-ან-ნაურთ საკუთრებად.

ბანსხადეანი

ბრიგოლ ლოლაძე

უცხადებს მორის მაზრის კეთილმოძლით, რომელ ქალაქს მორში გავალე კანტორა და ვაღგენ „ვიკუბნის დაგეორებმა“ მებატონეთა და გლეხთა მორის მამულების შესყიდვად, და ვინც ისურვებს შეუძლიანთ მობრძანდნენ ჩემს კანტორაში რომელიც არის დიდ ქუჩაზედა. (5-1)

ინგლისური ჩინის კრავოტაჟი

ერთის საწოლი 7 მანეთიდან და ორის საწოლი 14 მანეთიდან, მათი ლეიბები, ზღვის ბაღსით გატენილი ნაღვან 8 მანეთიდან. ვიდრე შემდეგი ნიუთება იყიდება 25%-ით უფრო იაფად, ვიდრე სხვაგან სადმე: ბრიტანის მუტაღის ნიუთები, ჩაინებები, სავარჯიშე, საშაქრე, ჩაისა და სტოლის გოგუბები ჩანგლებითა, ფადნოსი, დასადგმელი, პირის-სახანი, სტაქები, სუფოვანი, საწოლები, რეჟიმები, გრაფინები, სავარჯიშე, თეფები, ბლუდები, სასალოები, ტაშტები, სარძევეები, სამარალები, გარნიცის საფუკები, უნაგირები კანისა და ქალისა, ლეიბები, სლასტები, ტანის-მოსის დასაყიდებლები, საბაღო მაკრატლები, გაქები, უთაბები, წისკილები, სურები, ქაღები, კლიტები, ინგლისის თოფები და რეკლავები, შაფები, სარიადები, კამსიულები, საფანგები, ნაბები, გატერპრუები, საბნები, ხულები, წინდები, სუფები, საღებავებისათვის რგალები, ემაღიანი ჭურჭელი, მურაბები, გამოტები, პიკულები, სოუსები, ზღვის ბაღსი, დიმიკიტონები და სხ. ინგლისურს მაღაზიებში №156, 157, 158, 159 და 160. ამ ნომრებს ყურადღება მიაქციეთ. (100-48)

კ. რულუაიის სტამბა

ქეთისში დაიბეჭდა და გამოვიდა ქართული „ქალის ქალენდარი“, სადაც არის სომხური დღესასწაულების ცნობები და ისტორიული შემთხვევები. ფასი სამი აბაზი ას-ასობით შეიძლება წესიერა პატივი. (30-16)

ინგლისის მაღაზია

Maison de confiance

შეღარეთ ჩეხნი ჩაი	მოსკოვის ჩაის
1 ჰ. 10 კ.	1 ჰ. 40 კ.
— — 1—20	— — 1—60
— — 1—40	— — 1—80
— — 1—60	— — 2—
— — 1—80	— — 2—50
სუფოტუსა 2—	— — 3—

იქვე ისუიდება სხვა საქონელიც: თოფები, რეკლავები, კრავოტები, ჭურჭელი.

ჭელი, ჩაინები, გასაღებები, ღანები, კოჭები, ტაშტები, კაღები, ქაღალდი, შოკოლადი, კაკაო, კანფები, მურაბები, მაგნიზია, უნაგირები, კლეონკა, წინდები—კანის და ქალის, ხელ-სახოცები, მაკინტოშის კაღები—სუფოტუსა 25-დან 50 პრეტონით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელსამე მაღაზიაში. ვინც ქაღალს გარდა 25 მანეთიდან 1,000 მანეთამდე საქონელს გამოიწვას, გასაგზავნს არაფერს არ იხდის. (100-72)

ინგლისის მაღაზიაში

თინს-აპოპუანი

ამაგრებს თმას და აღრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუშისა 2 მან., გავზავნი 2 მანეთი და 28 კაზ. (100-86)

მაკ-მასტარი

იქვე ისუიდება ქინის ზომადს თმების გასამაგრებლად. ფასი 1 მან. სხოტები თავის ტყვიელის მოსასმობლად, ტყველების საზონი, ღუსები და სხვ.

ВЪ КАНЦЕЛЯРИИ ВОЕННАГО ГУБЕРНАТОРА КАРСКОЙ ОБЛАСТИ

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА ГАЗЕТУ

„КАРСЪ“

На 1884 годъ.

Газета „Карсъ“ въ 1884 году будетъ издаваться совершенно на тѣхъ-же основаніяхъ, какъ и въ текущемъ году, по той-же программѣ и подъ тою-же редакціею.

условія подписки: съ доставкою и пересылкою въ годъ три рубля, за четыре мѣсяца одинъ рубль. Подписка принимается въ Канцеляріи Военнаго Губернатора, куда адресуютъ свои требованія и иногородные.

Отъ редакціи. Газета „Карсъ“ имѣетъ ближайшею цѣлью всестороннее изученіе новоприобрѣтенной Области и распространеніе въ обществѣ вѣрныхъ и точныхъ свѣдѣній, какъ о нынѣшнемъ ея состояніи, такъ и о мѣропріятіяхъ, направленныхъ къ ея развитію и благоустройству. Цѣль эта Можетъ быть достигнута въ той мѣрѣ, въ какой лица, имѣющія по своему положенію возможность собирать свѣдѣнія по тѣмъ или другимъ вопросамъ, касающимся Области, ея населенія и расположенныхъ въ ея предѣлахъ частей войскъ, выразятъ свое сочувствіе газетѣ и пожелаютъ оказать ея редакціи просвѣщенное свое содѣйствіе сообщеніемъ имѣющихся въ ихъ рукахъ свѣдѣній и матеріаловъ; поэтому мы просимъ этихъ лицъ не отказать намъ въ своемъ участіи и поспѣшить приведеніемъ въ порядокъ и сообщеніемъ редакціи находящихся у нихъ матеріаловъ; самая разработка этихъ матеріаловъ можетъ быть сдѣлана и въ редакціи, а потому литературные недостатки ихъ ни малѣйшимъ образомъ не должны стѣснять авторовъ ожидаемыхъ сообщеній. (3-3)

საგლობუსო კალმები

რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ, უსუფთაო ქაღალდი. ერთადერთი სააგენტო—ინგლისის მაღაზია. იქვეა აწარმოებული სხვა-და-სხვა გვარის კალმები: ფოკალის „სელისათვის“—25% იაფად, ვინც სხვაგან. იქვე: მელანი, ქაღალდი, კანფები, რეკლავები, ღაქი, კარანდაში, პენალი, კაღები, ბუშაყნიკები, შორტ-სივარები, ალბომები, რამები, მაკრატლები, სამართლები, სანთელი, სალესი, ცარაშები ჭურჭლების საწმელად (ბორაკსი), თეთრულისათვის, შატარა ხაღვი, იატაკისათვის კლიონები, ტაშტები, სავარჯიშე, სარკები, სავარჯიშეები, ბუნკენი, ზარები, ბინოკლები რეკლავები, კატერასები, მისი-სათება, კომპასები, ტერმომეტრები, მეწვეები, ნემსები, მაგნატი, სვისტოკი, ზომიანი, ქამრები, სარტყლები. საყლეური, პრობები, სამრობები, კრანები, ფილტრები, შხოტები, თავის. ტანისამოსის, ცხენის და პატენტის მაკინტოშები, კრავები, საქვიმო ქაღალდი კატერ-გლავისათვის და სხვ. და სხვ. პატაშვი—20 კ. (100-21)